

אקדמות מלין

מרביתם לדבר באחרונה על תופעה חדשה של התקרבות הציבור הכללי ליהדות. פעילויות תרבותיות רבות סביב לימודי היהדות מוצעות לציבור ונדמה כי הביקוש רב. הרושם הכללי הוא כי אכן קיים צמא למפגש אותנטי עם מקורות התרבות והמורשת היהודית והדבר מזמין בהחלט חשבון נפש נוקב על תפקידיה של היצירה היהודית בזמננו.

דומה, כי אחת השאלות הנוקבות עליה יצטרך דורנו להשיב היא האם מחשבת ישראל של המאה הבאה תהיה 'מחשבת כלל ישראל' ותכלול גם את יצירות התרבות שלא צמחו על קרקע של מחויבות הלכתית, או שמא לא נוכל לדבר כלל על תרבות יהודית במונח החילוני? וכך, תוך הרהורים על מחשבת ישראל ועל טיבו של בית מדרש אותנטי, אנו שמחים להגיש גליון נוסף של 'אקדמות'. הפעם פתחנו בשני מאמרים העוסקים במשנת הרב קוק, כציון ליום השנה ה-62 לפטירתו.

המאמר הראשון של חגי בן-ארצי עוסק בכתיבו הנשכחים מתקופת שחרותו. כותב המאמר סובר כי 'תורת חוץ לארץ' של הרב קוק, שנדחקה מפני 'תורת ארץ ישראל' שלו, טומנת בחובה את גרעיני מחשבתו המפותחת, ושופך אור על צמיחת הגותו של הרב קוק.

המאמר השני של עמיחי ברהולץ בוחן את גישתו העקרונית של הרב קוק לשדה הפוליטיקה תוך עימות עם תפיסת ההלכה שלו. קו המחשבה החורז את המאמר הוא ראיית ההלכה האידיאלית כאלטרנטיבה לפוליטיקה העסקנית.

הרמב"ם, הנשר הגדול, זוכה בגליון זה למאמר מפרי עטו של אביעד סטולמן, המנסה לטפל באחת הבעיות הקשות הקיימות במשנתו, סוגיית התפילה. הרמב"ם כאיש הלכה וכפילוסוף הותיר אחריו ערפל מסויים בדבר טיבו של המתפלל, והמאמר מנסה להאיר כיוונים חדשים בסוגיה זו.

בצד המחקר הפותח את הגליון שאפנו לשלב דברי הגות וזכינו להעמיד מדור המוקדש לסוג זה של יצירה. בפתח דברי ההגות מוגשים דבריו של הרב שלמה ריסקין, רבה של אפרת ונשיא בית מורשה, המגולל בפנינו את דרכו בפרשנות המקרא ואת הצידוקים העקרוניים לדרך זו. מאמר זה פותח נושא חשוב ומעניין, עליו רמזנו בפתח הדברים, בדבר העזו לדרוש את התורה ולקוראה באופן המקנה לה מימד קיומי ורלוונטי.

ככיוון של פרשנות יוצרת הלך גם פרופ' יהודה גלמן, שניסה לבחון את עקידת יצחק מזוית חדשה, תוך התייחסות לתפקידיה החינוכי של שרה בדרמה זו.

מה נותן לנו השיח הבין-דתי? האם ניתן לדבר על עמדה נפשית בה אנו ניגשים אל השונה? עופר קוטנר עוסק בניתוח עקרוני של השיח הבין-דתי מן הזוית של הפילוסופיה הקיומית ודן בסיכוי ובסיכון הקיימים בכל מפגש עם השונה.

ולבסוף, במסגרת ביקורת הספרים, הקדשנו הפעם מאמר על ספרו של הרב הראשי לשעבר הרב שלמה גורן זצ"ל, "תורת המדינה". דוד ענקי עוסק בתפיסתו הצינונית דתית של הרב גורן, בגישתו הייחודית בפתרונות של סוגיות מדינה ובמקומה של תודעת ימי הגאולה בכתיבו.

את הגליון חותמת תגובתו של פרופ' דב שוורץ על דברים שנכתבו על ספרו בגליון הקודם. בין השאר, מחדד שוורץ את ייחודה של הצינונות הדתית על פני התפיסה החרדית.

אנו תקווה כי חוברת זו עונה לצרכים הרוחניים והרעיוניים הקיימים כיום ומהווה קרקע להמשך היצירה.

העורכים